

Lekcja: język polski	Data: dowolna	Lekcja dla dorosłych

Rezygnuję z tematów na rzecz celów. Zaznaczam jedynie, że to lekcja z cyklu poświęconego „Krzyżakom” Henryka Sienkiewicza.

W celu podkreślenia różnicy między tematem i celem można jednak podać przykład: „>Krzyżacy< Henryka Sienkiewicza - śmierć Danusi Jurandówny”. [slajd nr 1]

Powiązanie z wcześniejszą wiedzą: ogólna orientacja w powieści lub filmie „Krzyżacy”, różnica między symbolem a alegorią [nieznajomość powyższych punktów nie uniemożliwia przeprowadzenia lekcji, będziemy pracować na fragmencie tekstu, a terminy „symbol” i „alegoria” zostaną przypomniane].

Cele lekcji w języku prowadzącej:

1. Odróżnianie symbolu od alegorii.
2. Poznanie schematu rozpoznawania i interpretacji metafory.
3. Sporządzanie notatki.

Cele sformułowane w języku uczących się:

Dowiem się, jak coś opisać (nie wprost). [slajd nr 2]

Nacobezu (co uczące(y) się będą potrafiły(li) po lekcji):

Wskażę i zinterpretuję co najmniej trzy symbole, za pomocą których Henryk Sienkiewicz opisuje śmierć Danusi Jurandówny. [slajd nr 3]

Przebieg lekcji (metody i aktywności):

!! Ławki ustawione są w kręgu, zaś krzesła - w jego środku. Uczące(y) się odwracają się tylko wtedy, gdy chcą coś zanotować w zeszycie.

Można również zrezygnować z ławek i ustawić krzesła w kręgu (to bardzo wygodne podczas szkolenia).

Przypomnienie obowiązujących zasad: prowadząca rozdaje metodniki (bądź kartki-światła) i zaznacza, że prosi o: a. samodzielną pracę z nimi, tzn. co jakiś czas (także wtedy, gdy ktoś podnosi rękę)

przypomina, że prosi o nieustanną informację zwrotną, a zielone światło uznaje za brak jakichkolwiek niejasności [o tej zasadzie przypomina co jakiś czas], b. niezgłaszanie się przez podnoszenie rąk, c. stosowanie metod pracy w parach (uważne słuchanie), d. wykorzystywanie białych tablic, e. zamknięcie, gdy podnosi rękę.

1. Podanie przez prowadzącą celu lekcji i kryteriów sukcesu - najlepiej, gdy cały czas widnieją przed oczami, np. na flipcharcie.

2. Praca w parach: powtórzenie przez wzajemne uczenie się - uczące(y) się otrzymują od prowadzącej materiał nr 1, czytają go, nie pokazując sobie, a następnie jedna osoba - posługując się przykładami - przypomina drugiej, co to alegoria, druga pierwszej, co to symbol. **[punkty 1. i 2. łącznie 5 min → 1 min na przeczytanie + po 2 min na osobę]**

3. Sprawdzenie powtórzonej wiedzy: prowadząca losuje patyczkami do odpowiedzi i prosi o zdefiniowanie alegorii, symbolu, różnicy między symbolem a alegorią. Następnie wszyscy piszą na tabliczkach po jednym przykładzie alegorii oraz symbolu i równocześnie podnoszą je do góry.

Jeśli pojawiają się jakieś niejasności lub pytania, prowadząca odbija je w grupę, czekając na wyjaśnienia i odpowiedzi. Jeśli nikt nie zgłosi się do skorygowania błędu, robi to sama. **[slajd nr 4]**

+ zanotowanie w zeszyte (w trakcie szkolenia na kartce) różnicy między symbolem a alegorią.

4. Monitorowanie rozumienia celu: wszyscy piszą na tabliczkach, jak rozumieją cel - własnymi słowami - i podnoszą je do góry. **[punkty 3., 4. i 5. łącznie 2 min]** Na szkoleniu tabliczki zostają zastąpione białymi kartkami.

5. Podanie pytania kluczowego: W jaki sposób opisać umieranie, nie używając słowa „śmierć”? **[slajd nr 5]**

Przed kolejnym zadaniem prowadząca prosi jedną osobę w kręgu o zmianę miejsca, aby stworzyć nowe pary.

Od tego momentu nie ingeruje w pracę, jedynie spaceruje, zerkając na efekty, udzielając informacji

zwrotnej formatywnej i od czasu do czasu przypominając o korzystaniu z metodników w sytuacji, gdy jakaś osoba, para lub grupa sobie nie radzi. Zawsze jednak najpierw pyta inną osobę uczącą się w parze bądź grupie, czy potrafiłaby wyjaśnić koleżance(dze) niejasność.

6. Praca indywidualna, a następnie w parach: uczący(e) się samodzielnie zakreślają w materiale nr 2, fragmencie „Krzyżaków”, pięć słów, które uznają za kluczowe dla opisu śmierci Danusi Jurandówny. Następnie w parach decydują się na wybór trzech, zapisują je na *postitach* - po jednym na każdym - i przyklejają na *flipcharcie*. [slajdy nr 6 i 7]

Powtarzające się słowa umieszczają w jednym rzędzie, tak, aby było widać, które się najczęściej powtarzają. [5 min]

+ zanotowanie w zeszycie wszystkich wynotowanych na flipcharcie słów. Na szkoleniu rolę zeszytu pełni symulująca go zwyczajna kartka - chodzi o to, aby uczestniczki(cy) wczuli się w rolę próbujących skonstruować notatkę, uchwycić własne myśli na piśmie, dzieci (stąd brak jakiegokolwiek karty pracy).

Przed kolejnym zadaniem prowadząca tworzy trzyosobowe grupy.

7. Praca w grupach metodą latające dywany: trzyosobowe grupy zapisują na kartkach do flipcharta A1 - po jednym na każdej - pięć powtarzających się słów. Następnie metodą burzy mózgów dodają do nich wszelkie możliwe, najbardziej nieprawdopodobne, skojarzenia, po 1,5 min następuje zmiana, tzn. kartka zostaje przesunięta do kolejnej trójki, która czyta cudze skojarzenia, dorzuca swoje, i tak dopóty, dopóki plakaty nie przejdą przez wszystkie grupy. [slajd nr 8]

Najlepiej, kiedy kartki są rozłożone na podłodze - przesuwa się wtedy tylko je, nikt nie musi zmieniać miejsca, zajęcia nabierają dynamiki.

8. Monitorowanie rozumienia celu - postawienie przez prowadzącą pytania: Czy wybrane słowa są alegoriami czy symbolami? Oczekiwana odpowiedź to „symbolami”. W razie błędnej odpowiedzi prowadząca pyta, czy wszyscy się z nią zgadzają i - dopiero jeśli nikt się nie zgłosi - sama naprostowuje błąd. [punkty 7. i 8. - 8 min - zakładam obecność pięciu grup, pierwsza ma na działanie 1 min, pozostałe po 1,5 lub 2 min, w zależności od tego, jak dużo skojarzeń muszą przeczytać

9. Interpretacja słów-symboli w kontekście fragmentu tekstu Henryka Sienkiewicza: trzyosobowe grupy, do których powróciły kartki, wybierają skojarzenia, które można powiązać z opisem śmierci Danusi. Następnie tworzą na ich podstawie interpretację odpowiadającą na pytanie, czego czytelniczka(k) może się dzięki nim dowiedzieć o umieraniu dziewczyny. [5 min] [slajd nr 9]

10. Przedstawienie interpretacji przez reprezentantki(ów) grupy - wybranych przez grupę lub patyczkami: wcześniej prowadząca tak układa słowa, aby interpretacja przebiegała od najpozytywniejszych po opisujące śmierć w sposób negatywny („ciemność”). *Słowo to pojawia się w tekście tyle razy, że zawsze zostaje wybrane do opracowania.*

W tym momencie warto podkreślać trafność interpretacji i wzmacniać wypowiadające(ych) się.

11. Dopowiadanie lub dyskusja: po każdej prezentacji (powyżej) prowadząca prosi wyłącznie chętnych, którzy mają coś nowego do wniesienia, o dodanie własnych spostrzeżeń, interpretacji bądź polemik. [punkty 10. i 11. łącznie 10 min - po 2 min na każdą grupę]

+ zanotowanie w zeszycie min. dwóch interpretacji każdego z symboli → uczący(e) się notują w trakcie prezentacji. Zapis może mieć dowolną formę - od linearnego po mapę myśli, w tym rysunkową.

W tym momencie ponownie warto podkreślać trafność interpretacji i wzmacniać wypowiadające(ych) się.

12. Postawienie pytania o znaczenie wypowiedzianego przez Danusią na samym końcu tekstu słowa „ciemność”: Dlaczego tuż przed śmiercią umierająca dziewczyna wypowiada słowo „ciemność”.

[slajd nr 10]

Słowo to jest niezwykle ważne, ponieważ w momencie, kiedy ustawimy symbole od najpozytywniejszych po najciemniejsze, wyłania się pełny obraz śmierci dziewczyny - anioła, który wchodzi w przerażającą pustkę. Nie ma obawy, że nie zostanie ono wychwycone - pojawia się w tekście wiele razy w znaczących miejscach.

13. Praca w parach: wymiana odpowiedzi na powyższe pytanie + omówienie ich na forum - zgłaszają

się chętnie(ni). [punkty 12. i 13. łącznie 3 min]

+ zanotowanie w zeszycie min. dwóch interpretacji słowa „ciemność” → uczący(e) się notują w trakcie prezentacji i dyskusji. Zapis może mieć dowolną formę - od linearnego po mapę myśli, w tym rysunkową.

14. Wzajemna informacja zwrotna dotycząca pracy w grupie: każda(y) z uczących się na *postacie* wypisuje IZ dla koleżanek(ów) z trzyosobowej grupy - zgodnie z zasadą dwie gwiazdy i jedno życzenie lub według schematu: „Dziękuję Ci za...”, „Proszę, abyś następnym razem”. [2 min]

15. Powrót do pytania kluczowego - monitorowanie realizacji celu: W jaki sposób opisać umieranie, nie używając słowa „śmierć”?

Uczące(cy) się powinni tu nawiązać do nacobezu - za pomocą wieloznacznych symboli. [1 min]

16. Podsumowanie w parach: a. uczące(y) się przepytują się z nacobezu w parach (każdy ma 1 min) lub b. układają na kartkach po dwa pytania, losują je i odpowiadają. [2 min]

UWAGA! W klasie robię wyjściówkę, w której trzeba odpowiedzieć na nacobezu, lub zbieram notatki - w ten sposób monitoruję realizację celu.

17. Zapowiedź następnej lekcji poprzez postawienie pytania kluczowego: W jaki sposób wypowiedziane przez Danusie słowo „ciemność” wiąże się z jej przeżyciami w Szczytnie? [1 min]

Odpowiedź na pytanie wymaga przeczytania rozdziału książki lub obejrzenia fragmentu filmu, w którym Jurand po pokucie pojawia się w Szczytnie, aby wyprosić córkę z niewoli.

Kluczowe pytanie dla uczniów(ennic) - dwie propozycje sformułowania tego samego:

W jaki sposób opisać umieranie, nie używając słowa „śmierć”?

Notatki i dodatkowe ćwiczenia:

W trakcie zajęć uczące(y) się zapisują interpretację trzech symboli.

Praca domowa:

Uczące(y) się powtarzają schemat z lekcji: wybierają nowe słowo kluczowe, budują wokół niego

skojarzenia, interpretują w kontekście opisu śmierci Danusi Jurandówny.

W tym momencie nie można zaproponować pracy do wyboru - chodzi o przećwiczenie schematu. W jego obrębie panuje jednak dowolność interpretacji.

Materiały i pomoce dydaktyczne: metodniki, patyczki z imionami, kartki z informacjami o symbolu i alegorii (materiał nr 1), fragment tekstu z „Krzyżaków” (materiał nr 2), *postity*, kartki do *flipcharta*, mazaki, białe tabliczki.